

A M A G Y A R K Ö Z T Á R S A S Á G N E V É B E N !

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Kovács Kornélia ügyvéd (1023 Budapest, Árpád fejedelem u. 44. mfszt/2.) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek, a Dr. Major Ügyvédi Iroda (4025 Debrecen, Hatvan u. 58.; ügyintéző: Dr. Major Csaba ügyvéd) által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen, vételár megfizetése iránt indított perében, a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 2007. február 19-én meghozott 7.G.40.049/2006/17. számú ítélete ellen, a felperes részéről 18. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán - a 2008. február 20-án megtartott nyilvános tárgyaláson - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Debreceni Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett részét pedig megváltoztatja és az alperes marasztalásának főösszegét 7 378 956 (Hétmillió-háromszázhetvennyolcezer-kilencszázötvenhat) Ft-ra felemeli.

Kötelezi az alperest, hogy fizesse meg a felperesnek 4 368 567 (Négy millió-háromszázhatvannyolcezer-ötszázhatvanhét) Ft-nak 2005. július 1-től kezdődően, 2 948 102 (Kettő millió-kilencszáznegyvennyolcezer-egyszázketty) Ft-nak pedig 2005. augusztus 1-től kezdődően, a 2005. december 31-ig járó évi 14%-os, 2006. január 1-től 2006. június 30-ig járó évi 13%-os, 2006. július 1-től 2006. december 31-ig járó évi 13.25%-os, 2007. január 1-től 2007. június 30-ig járó évi 15%-os, 2007. július 1-től pedig a késedelemmel érintett naptári félét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat 7%-kal növelt összegének megfelelő késedelmi kamatát.

Mellőzi a felperesnek az alperes javára elsőfokú perköltség megfizetésére kötelezését.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek, 15 nap alatt 1 600 000 (Egy millió-hatszáz ezer) Ft összevont első- és másodfokú perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s :

Az elsőfokú bíróságnak a keresetet a 62 287 Ft tőkésített kamatkövetelést és járulékait meghaladó részében elutasító ítélete ellen a felperes élt fellebbezéssel, amelyben a sérelmezett határozat részben történő megváltoztatásával a keresetnek teljes mértékben helyt adó és az alperest a perköltségei megfizetésére kötelező döntés meghozatalát kérte. A fellebbezésében állította, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást helytelenül - részben iratellenesen - állapította meg, emellett a per során a felperes bizonyítási kötelezettségét is tévesen ítélte meg, mindezek miatt pedig helytelen következtetésre jutott. A felperes

hangsúlyozta, hogy az alperes a megrendelt árut átvette, amelyet a perben megfelelően bizonyított, mint ahogy azt is, hogy csak az alperessel állt jogviszonyban. Az alperes ugyanakkor soha nem jelezte, hogy meg nem rendelt árut szállítottak számára, valamint az átvett áru tőle való elszállítását, illetőleg visszavételét sem kérte. Ezért - álláspontja szerint - az áru leszámított ellenértékét az alperes köteles megfizetni, attól függetlenül, hogy azt ténylegesen ki használta fel.

Az alperes a másodfokú eljárás során tartott tárgyaláson előterjesztett fellebbezési ellenkérelmében a sérelmezett ítélet fellebbezett részének helybenhagyását kérte, annak helyes indokai alapján.

Arra hivatkozott, hogy - a fellebbezésben foglaltakkal ellentétben - nem az elsőfokú bíróság ítéletének megállapításai, hanem a felperes fellebbezése iratellenes.

A fellebbezés alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást a jogvita elbírálásához szükséges mértékben feltárta és azt a túlnyomó részét illetően helyesen állapította meg. A levont jogi következtetése és az érdemi döntése azonban téves volt.

A felperes a keresetében vételár megfizetésére kérte az alperest kötelezni, azt állítva, hogy a követelése az alperes megrendelésére teljesített áruszállításból keletkezett, mivel az alperes az általa átadott, a részéről pedig átvett áru ellenértékét nem fizette meg. E kereseti tényállításokkal összefüggésben azonban az elsőfokú bíróság a Ptk. 365.§-ában szabályozott adásvételi szerződés létrejöttének szabályait tévesen alkalmazta, ugyanis meghatározott dolognak a kikötött későbbi időben, vagy időszakban, átvételi kötelezettséggel történő szállítására vonatkozó megállapodás esetén nem adásvételi, hanem a Ptk. 379.§ (1) bekezdésében meghatározott szállítási szerződés jön létre.

A Ptk. 205.§ (1) és (2) bekezdései szerint a szerződés a felek kölcsönös és egybehangzó akaratának kifejezésével jön létre, amelynek ki kell terjednie a lényeges, valamint a felek által lényegesnek tartott kérdésekre. A szerződéskötési akaratot - törvény, vagy a felek eltérő rendelkezése hiányában - írásban, szóban, vagy árutaló magatartással is kifejezésre lehet juttatni (Ptk.216.§ (1) bekezdése).

A Ptk. 379.§-ára figyelemmel a Ptk. 205.§-a a szállítási szerződést kötő felekkel szemben olyan követelményt támaszt, hogy az ügyletkötéskor állapotodjanak meg az áru átadásának és átvételének meghatározott időpontjában és a vételárban. Mivel a törvény az ilyen típusú szerződések érvényességét nem köti írásbafoglaláshoz, szállítási szerződést szóban is és ráutaló magatartással is meg lehet kötni.

A jelen perben az alperes vitatásával szemben, a Pp. 164.§ (1) bekezdése szerint a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy az állatgyógyászati oltóanyagra vonatkozó szállítási szerződés közte és az alperes között (írásban, szóban, vagy ráutaló magatartással) létrejött.

Az elsőfokú eljárás során (valamint a fellebbezésben) a felperesnek nem volt olyan tényállítása, hogy az alperessel szerződést-keletkeztető írásbeli megállapodása volt. Arra a következtetésre pedig az elsőfokú bíróság helyesen, a rendelkezésre álló peradatok megfelelő értékelésével jutott, hogy a perben nem nyert bizonyítást a felperes képviseletében Dr. K.M., valamint az alperes képviselőjeként Dr. R.N.Z. között létrejött

olyan megegyezés, amelynek eredményeként a felek között a szerződés a felperes által állított tartalommal szóban létrejött volna. A felperes a fellebbezésében sem hivatkozott olyan tényre, vagy körülményre, amely ettől eltérő következtetés levonását tette volna lehetővé.

Alaposnak találta ugyanakkor a másodfokú bíróság a felperes fellebbezését abban a részében, amelyben az elsőfokú bíróságnak azt a megállapítását támadta, amely szerint a rendelkezésre álló bizonyítékok nem támasztották alá kétséget kizáróan a felek közötti jogviszony létrejöttét a felperes állításának megfelelően.

Az elsőfokú bíróság ugyanis tévesen nem tulajdonított kellő jelentőséget annak - az elsőfokú eljárás során mindvégig hangoztatott és a fellebbezésben is megismételt - felperesi állításnak, hogy az alperes azt az árut, amelynek kiszámlázott ellenértéke iránt a felperes a jelen pert megindította, a felperestől átvette, azt követően pedig számára átadott áru elszállítását, vagy visszaszolgáltatását a felperestől nem kérte.

A felperes a részletes keresetét tartalmazó 3. sorszámú beadványa mellékleteként csatolta azokat a szállítóleveleket, amelyek alapján a perbeli követelésére vonatkozó BS05002845. és BS05003541. számú számláit kiállította. A csatolt okiratok alapján megállapítható, hogy a felperes hivatkozott számlái kiállításának alapjául az alperes cégbélyegzőjével ellátott és P.É., valamint B.G.E.M. által aláírt szállítólevelek szolgáltak.

A következetes bírósági gyakorlat szerint az átvevő által aláírt szállítólevél (illetve annak másolata is, ha az egyébként megfelel a teljes bizonyító erejű magánokirat Pp.196.§ (1) bekezdésében írt kellékeinek), a teljesítés igazolásának okirati bizonyítéka, tehát az ellenkező bizonyításáig okirati bizonyítékkul szolgál arra, hogy a címzett a szállítólevélen feltüntetett árut (árumennyiséget) átvette. (Legfelsőbb Bíróság Pf.IX.26.67/2001/5.)

Abból a körülményből pedig, hogy a perbeli számlák kiállításának alapját képező szállítóleveleken az alperes cégbélyegzőjét alkalmazták, a felperes alappal következtethetett arra, hogy a szállítóleveleken részletezett termékek átvételét aláírásukkal igazoló személyek az alperes átvételre jogosított megbízottjai voltak. Ezekre a körülményekre tekintettel az adott esetben nem volt jelentősége annak, hogy a felperesnek az áru szállítására a megrendelést ki adta, valamint annak sem, hogy az árut megrendelő személy jogosult volt-e az alperes nevében ilyen nyilatkozatot tenni.

A Ptk. 219.§ (1) bekezdése szerint más személy (képviselő) útján is lehet szerződést kötni, vagy már nyilatkozatot tenni. Ha - a szerződéskötésnél eljáró személy az adott szerződés megkötésére (nyilatkozat megtételére) nem volt jogosult, vagy a képviseleti jogkörét túllépte (álképviselő), az így megtett nyilatkozat alapján a Ptk. 221.§ (1) bekezdése szerint a képviselt válik jogosítottá, illetve kötelezetté, amennyiben utóbb azt kifejezetten, vagy ráutaló magatartással jóváhagyta.

Mindezekre tekintettel a felperes a fellebbezésében alappal állította, hogy az elsőfokú bíróság - az általa csatolt szállítólevelek bizonyítékként történő értékelését mellőzve - megalapozatlanul jutott arra a következtetésre, hogy a rendelkezésre álló egyéb bizonyítékok nem támasztják alá a felek közötti tulajdonátruházásra vonatkozó jogviszony létrejöttét, ezért a felek közötti jogügylet bizonyítatlan, amelyet a felperes terhére kellett értékelni.

A címzett (alperes) által az árunak a szállítóleveleken elismert, kifogás nélküli átvétele ugyanis félreérthetetlenül a felperesi teljesítés elfogadásának a kifejezésre juttatása volt, amely kellő alapul szolgálhat a felek közötti tulajdonátruházási szerződés ráutaló magatartással történt létrejöttének megállapításához. (Ptk. Kommentár I. kötet, 1005. oldal)

A ráutaló magatartás pedig aktív cselekvéssel, vagy éppen passzivitást tanúsítva, szóbeli nyilatkozat nélkül is közvetíthette a szerződéses, vagy egyéb jogügyleti akaratot.

Annak vizsgálatakor, hogy a felperes által csatolt szállítólevelek rendelkeznek-e a Pp. 196.§ (1) bekezdése szerinti (a teljes bizonyító erejű magánokirathoz fűződő) bizonyító erővel, a bíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy a szállítólevelek esetében fennáll-e a Pp. 196.§-ában meghatározott valamelyik feltétel. A Pp.196.§ (1) bekezdésének d.) pontja szerint a magánokirat az ellenkező bizonyításáig teljes bizonyítékul szolgál arra, hogy a kiállítója az abban foglalt nyilatkozatot megtette, illetőleg elfogadta, vagy magára nézve kötelezőnek ismerte el, amennyiben a gazdálkodó szervezet által üzleti körében kiállított okiratot szabályszerűen aláírták. A felperes és az alperes egyaránt gazdálkodó szervezetek, amelyek működésére 2005. május és június hónapban még (az azóta már hatályon kívül helyezett) „A gazdasági társaságokról” szóló, 1997. évi CXIV. törvény (rég. Gt.) rendelkezései voltak irányadók. A régi Gt. 39.§ (1) bekezdése szerint a gazdasági társaságot a vezető tisztségviselők képviselik harmadik személyekkel szemben, valamint a bíróságok és más hatóságok előtt. A képviseleti jogosultság azonban ennél szélesebb. Egyrészt a társaság törvényes képviselője a Gt.39.§ (4) bekezdése alapján a képviseleti jogát az ügyek meghatározott csoportjára nézve továbbszármaztathatja a társaság alkalmazottjára (alkalmazottjaira), másrészt a társaságok képviseletére nemcsak a cégjegyzékbe bejegyzett személyek lehetnek jogosultak. A képviseleti jogosultság a Ptk.222.§-a szerint nemcsak törvényen, hatósági rendelkezésen, vagy alapszabályon alapulhat, hanem azt a képviselőhöz, a másik félhez, vagy az érdekelt hatósághoz intézet nyilatkozattal, meghatalmazással is lehet létesíteni.

A jelen perben az alperes úgy nyilatkozott, hogy a felperesi szállítások időszakában 2005. május, június hónapban P.É. az alkalmazottja volt (... számú jegyzőkönyv 1. oldal). Az alperes a per során nem tette vitássá, hogy P.É. az ő alkalmazottjaként a felperes által szállított állatgyógyászati termékek átvételekor a képviseletében eljárhatott, valamint nem hivatkozott a P.É. alkalmazott által aláírt szállítólevelek valóságának hiányára, illetőleg tartalmi valótlanosságára sem a védekezésében, továbbá ilyen körülményeket igazoló bizonyítékot sem szolgáltatott.

Ebből következően a P.É. által aláírt szállítólevelek (mint teljesítésigazolások) a Pp. 196.§ (1) bekezdésének d.) pontja szerinti, a gazdálkodó szervezet által üzleti körében kiállított okiratokként teljes bizonyító erejű magánokiratnak minősülnek. Ilyenként pedig - az ellenkező bizonyításáig - okirati bizonyítékaul szolgáltak annak, hogy a P.É. által aláírt szállítóleveleken feltüntetett árut (megbízottja útján) az alperes a felperestől átvette. Ennek ellenkezőjét pedig az alperes a per során nem állította és nem bizonyította.

Az elsőfokú eljárás során az alperes arra hivatkozott, hogy B.G.E.M. sem volt az alkalmazottja, ezért ő a nevében és képviseletében nem volt jogosult nyilatkozatot tenni. Az alperesnek ez a védekezése azonban nem fogadható el. B.G.E.M-nak az elsőfokú eljárás

során tett - és az alperes részéről nem cáfolt - tanúvallomásából ugyanis megállapítható, hogy bár közte és az alperes között munkajogi kapcsolat valóban nem volt, azonban ő, mint vállalkozó rendszeres kapcsolatban állt az alperessel és az alperestől megbízása volt arra, hogy Dr. R.N. utasításai alapján tartsa a kapcsolatot az alperes partnereivel. A vallomásban foglaltak szerint B.G.E.M. e megbízása alapján küldte a felperesnek az alperes nevében a 2005. június 2-án keltezett, a felperes BS05002845. számú számláját visszautasító levelet, az alperes céges levélpapírján, a saját aláírásával. (3/F/8.) [11. sorszámu jegyzőkönyv 2-3. oldal]

A Ptk.219.§ (1) bekezdése szerint más személy (képviselő) útján is lehet szerződést kötni, vagy más jognyilatkozatot tenni. A törvényen, illetőleg meghatalmazáson alapuló képviseleten kívül a bírósági gyakorlat elismeri a harmadik, jóhiszemű személyek irányában az úgynevezett „látszaton alapuló képviseletet” is, amely olyan személyek esetében áll fenn, akik a beosztásukból, feladatkörükből, megbízásukból eredően rendszeresen folytatnak más nevében tárgyalásokat, amennyiben a harmadik, jóhiszemű személyek a képviselt, illetőleg a szervezeti képviselője eljárásából, magatartásából alapos okkal következtethetnek arra, hogy a velük tárgyaló személyeknek képviseleti jogosultságuk van. A Legfelsőbb Bíróság által kialakított következetesen érvényesülő bírósági gyakorlat szerint a Ptk.220.§-ának alkalmazása körében nemcsak a jogi személy(ek) alkalmazottját, vagy tagját, hanem az olyan személyt is képviselőnek kell tekinteni, aki a szokásos szerződések megkötésénél, lebonyolításánál megbízottként közreműködik. Mindezek figyelembevételével a másodfokú bíróság a rendelkezésre álló adatoknak a Pp. 206.§-a szerinti mérlegelésével arra a jogi következtetésre jutott, hogy a felperes B.G.E.M.-ot alappal tekinthette az alperes áruátvétellel összefüggésben eljárásra, nyilatkozattételre jogosult képviselőjének. Ezért a felperes részéről csatolt, a perbeli számlakövetelések alapját képező teljesítések igazoló szállítólevelek közül az alperes cégbélyegzőjével ellátott és B.G.E.M. által aláírt (az alperes által egyébként az adatokat illetően kétségbe sem vont) szállítólevelek is okirati bizonyítékkul szolgáltak arra, hogy az alperes az e szállítóleveleken feltüntetett árut is átvette (Pp.166.§ (1) bekezdés, 197.§ (1) és (2) bekezdés). Ilyen körülmények között a BS05002845. és BS05003541. számú felperesi számlák kiállításának alapját képező szállítólevelekkel, mint okirati bizonyítékokkal szemben az alperesnek kellett volna bizonyítania, hogy a felperes részéről szállított árumennyiséget nem vett át, az tehát az átvételi bizonylatok ellenére nem került hozzá. Ezt azonban az alperes a perben maga sem állította, ezért bizonyítania sem kellett.

A rendelkezésre álló adatok alapján tényként állapítható meg, hogy az alperes az áruk átvételét követően soha nem jelezte a felperesnek, hogy hozzá meg nem rendelt árut szállított, továbbá azt is, hogy az alperes a hozzá szállított állatgyógyászati termékek elszállítására, visszaszállítására sem hívta fel soha a felperest. Ezekre az adatokra tekintettel pedig megalapozottan azt lehet megállapítani, hogy a teljesítésigazolásnak minősülő szállítólevelekkel átvett áru tekintetében a felperes árujának kifogás nélküli átvétele, a teljesítés miatti tiltakozás elmaradása, az áru visszaszállítására való felhívás hiánya, ugyanakkor az alperes részéről az áruval való rendelkezés (saját felhasználás, illetőleg más termelők számára történt átadás (mint ráutaló magatartások sorozata) a felek közötti szállítási szerződés létrejöttét megfelelően bizonyították.

A felperes tehát a csatolt szállítólevelekkel bizonyította, hogy a BS05002845. és BS05003541. számú számláiban feltüntetett árut, az ott meghatározott mennyiségekben az

alperesnek leszállította és átadta. Ezzel szemben - a Pp. 164.§ (1) bekezdése szerint - az alperesnek kellett volna bizonyítania, hogy a Ptk.379.§ (1) bekezdésében írt kötelezettségének eleget téve, az átvett áru ellenértékét a felperesnek megfizette. Az alperes azonban a perben a felperes számláinak kiegyenlítését nem is állította, mint ahogy nem igazolta az alperes olyan a felperes és a kistermelők közötti jogviszonyt sem, amelynek alapján a felperes az általa átvett árut az általa nyilvántartott kistermelők számára számlázhatta volna el.

Az alperes fizetési kötelezettségét tehát nem érintette az a körülmény, hogy a felperes által szállított, általa átvett állatgyógyászati termékeket nem ő használta fel. Ennek ugyanis az adott esetben csak az alperes és a vele kapcsolatban álló (tőle az oltóanyagot átvevő) harmadik személyek jogviszonyában van jelentősége. Erre tekintettel érdektelen volt, hogy a perbeli állatgyógyászati termékek megrendelésével, felhasználásával összefüggésben az elsőfokú bíróság tett-e iratellenes megállapítást (megállapításokat), illetőleg a bizonyítási teher szabályait minden tekintetben helyesen alkalmazta-e. Ezért - a megváltoztatott érdemi döntésre figyelemmel - a másodfokú bíróság a felperes fellebbezésében e kérdésekkel összefüggésben sérelmezett további megállapítások helyességének vizsgálatát szükségtelennek tartotta.

A felperes tehát alappal kérte az alperesnek a BS05002845. és BS05003541. számú számlái nem vitatott összegű ellenértékének megfizetésére kötelezését, az elsőfokú bíróság pedig tévedett, amikor a felperes kereseti kérelmét a jogalap bizonyítottságának hiányában a hivatkozott számlaköveteléseket illetően elutasította.

Mindezekre tekintettel a Debreceni Ítéltábla - az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét a Pp. 253.§ (3) bekezdése alapján nem érintve - az ítélet fellebbezett részét a Pp.253.§ (2) bekezdése alapján megváltoztatta és az alperes marasztalásának főösszegét 7 316 669 Ft-tal, a kereset szerinti követelés összegére, 7 378 956 Ft-ra felemelte. Az alperest a számlatartozásának késedelmes teljesítése miatt a felperes felé késedelmi kamatfizetési kötelezettség is terheli. Ezért a Debreceni Ítéltábla a jelen ítélet rendelkező részében meghatározott mértékű és esedékességű késedelmi kamatok megfizetésére is kötelezte az alperest, a Ptk.301/A.§ (1) és (2) bekezdéseiben foglaltak szerint.

A másodfokú bíróság döntése folytán a peres felek pernyertességének és pervesztességének aránya lényegesen megváltozott. Mivel a felperes teljes mértékben pernyertes lett, ezért mellőzni kellett elsőfokú perköltség fizetésére kötelezését az alperes javára, ugyanakkor a Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján kötelezni kellett az alperest a felperes perköltségeinek megfizetésére. A felperesnek az első- és a másodfokú eljárásban felmerült összevont perköltségét a Debreceni Ítéltábla a felperes által lerótt 439 000 Ft kereseti eljárási, valamint 439 000 Ft fellebbezési eljárási illetékek, valamint a felmerült ügyvédi munkadíj figyelembevételével állapította meg, amelyből az ügyvédi munkadíj meghatározására „A bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről” szóló, módosított 32/2003. (VIII.22.) IM. rendelet 3.§ (1) bekezdésének a.) pontja, (5) bekezdése és a 4/A.§-a alapján, a Pp. 79.§ (1) bekezdésének megfelelően került sor.

Debrecen, 2008. február 20.

Erőss Károlyné Dr. Vajvoda Ildikó sk. a tanács elnöke, Dr. Riczu András sk. előadó bíró, Dr. Szűcs Lajos sk. bíró

A kiadmány hitelül:

-kiadó-